

Mikor jogellenes a felszámoló szerződés felmondása?

Szerződések azonnali hatállyal való felmondása a felszámolási eljárás során

A csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban a „Cstv.”) szabályai alapján, az abban meghatározott un. gazdálkodó szervezetek fizetéseképtelensége miatt hivatalból, az adós vagy hitelező által indított eljárások sokasága van folyamatban. Mivel a gazdasági szereplők sok esetben határon túl – és itt legfőképpen az Európai Unió területét érdemes megemlíteni – is kifejtik a gazdasági tevékenységüket, jó tudni, hogy egy esetleges felszámolási eljárás során mikor és melyik jog az irányadó.

Hazai vagy uniós jog - A fizetéseképtelenségi eljárásról szóló 1346/2000 Tanács rendelete

Amennyiben tehát határon átnyúló ügyekről van szó, a rendelet világosan kimondja, hogy - eltérő rendelkezés hiányában - az eljárás megindításának helye szerinti tagállam jogát kell alkalmazni (*lex fori concursus*). A *lex fori concursus* határozza meg a fizetéseképtelenségi eljárások minden - mind anyagi, mind eljárási - joghatását az érintett személyek és jogviszonyok tekintetében, tehát ez szabályozza a fizetéseképtelenségi eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének valamennyi feltételét. A fizetéseképtelenségi eljárás megindítására pedig azon tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal, amelynek területén az adós székhelye található.

Példaképpen azt az esetet emelném ki, amikor egy magyar vállalkozás ellen felszámolási eljárást rendelt el a bíróság és a kinevezett felszámoló a Cstv. rendelkezéseinek megfelelően illetve azon lehetőségeit kihasználva az adós szerződéseit, beleértve külföldi (uniós) partnereivel akár más uniós joghatály alá tartozó szerződéseit, azonnali hatállyal felmondja. (Természetesen az alábbiakban kifejtettek a fordított esetre is ugyanúgy vonatkoznak, amikor egy másik uniós tagállamban lévő vállalkozás felszámolását indítják meg annak a másik tagállam jogszabályai alapján és a magyar partnerével fennálló szerződését felmondja a külföldi felszámoló.)

Mikor nem alkalmazhatja a felszámoló a saját hazai jogát?

Itt szeretném felhívni a figyelmet az uniós rendelet 5-15. cikkeire, amelyek meghatározzák azokat a határokon átnyúló jogviszonyokban alkalmazandó kivételeket, amelyeknél nem a főeljárást lefolytató tagállam nemzeti jogát kell alkalmazni. A lenti példaképpen felsorolt kivételek alapjául fekvő indoka

tehát az, hogy a fizetésképtelenségi eljárást megindító állam jogszabályai automatikus elismerése összeütközésbe kerülhet azokkal a szabályokkal, amelyek alapján az ügyleteket bonyolítják más tagállamokban. Így a jogos elvárások védelme és az eljárást megindító tagállamtól eltérő más tagállamokban folyó ügyletek biztonsága érdekében rendelkezéseket kellett hozni számos, az általános szabály alóli való kivételre.

Ide sorolhatók például a **harmadik személyek dologi jogai**, mint különösen a zálogjog vagy jelzálogjog, de a haszonélvezeti jog is ide tartozik. A fizetésképtelenségi eljárás megindítása az egyik tagállamban tehát nincs hatással a hitelezők vagy harmadik személyek dologi jogaira az adóshoz tartozó olyan materiális és immateriális, ingó és ingatlan vagyontárgyak tekintetében, amelyek az eljárás megindításának időpontjában egy másik tagállam területén találhatók. Ezen jogok vonatkozásában a másik tagállam joga az irányadó.

Fontos megemlíteni az **ingatlanra vonatkozó szerződéseket** is, ugyanis a fizetésképtelenségi eljárásnak az ingatlan megszerzésére vagy használatára irányuló szerződésre gyakorolt hatásait kizárólag annak a tagállamnak a joga szabályozza, amelynek területén az ingatlan található.

Hasonló a helyzet a **fizetési rendszerek és pénzügyi piacok** tekintetében, ahol úgy szintén a fizetésképtelenségi eljárás által a fizetési vagy elszámolási rendszerek tagjainak vagy pénzügyi piacok feleinek jogaira és kötelezettségeire gyakorolt hatások tekintetében kizárólag az adott tagállamnak az adott rendszerre vagy piacra alkalmazandó joga irányadó.

Visszatérve a magyar vagy uniós vállalkozásra, amely ellen a székhelye szerinti tagállamban indítottak felszámolási eljárást, figyelemmel kell lenni az olyan szerződésekre, amelyek a rendelet szerinti kivételt képeznek és vizsgálni kell, hogy a felszámoló jogosult-e azokat azonnali hatállyal felmondani vagy sem. Amennyiben nem, akkor elsősorban az adott szerződésnek a megszüntetésre vonatkozó rendelkezéseit kell vizsgálni vagy ha azok nem adnak választ, akkor a szerződés illetékessége szerinti uniós tagállam idevonatkozó jogszabályait kell alkalmazni, amelyek sok esetben előnyösebbnek bizonyulnak mint egy azonnali hatályú felmondás.

Mi a teendő, ha felszámoló mégis jogszabályellenesen felmondta a szerződést?

A felszámolási gyakorlatban időnként tapasztalható, hogy a felszámolók az uniós rendelet alkotta szabályokat nem mindig veszik figyelembe. Így a hitelezőnek kell a felszámoló jogszabálysértő intézkedése ellen fellépni. Ezt megteheti úgy, hogy a jogszabálysértő intézkedés tudomásszerzésétől,

azaz amikor a szerződés felmondásáról értesült, onnan számítva nyolc napon belül a felszámolást elrendelő bíróság előtt kifogással él. Ha a bíróság, akinek a kifogás felől soron kívül kell határoznia, a kifogást megalapozottnak találja, a felszámoló intézkedését megsemmisíti, és az eredeti állapotot helyreállítja, vagy a felszámoló részére új intézkedés megtételét írja elő. Adott esetben megérheti, mivel a szerződés felmondásának feltételei és jogkövetkezményei a szerződésre vonatkozó jogszabályok alapján sok esetben előnyösebbnek bizonyul, mint egy azonnali hatályú felmondás.